

اقتصاد مقاومتی و توسعه پایدار ج. ۱.۱

نویسندگان: عبدالرضا باقری، دانیال حیدری، حسین براهیمی

سرشناسه: باقری، عبدالرضا ۱۳۵۳

عنوان و نام نویسندگان: اقتصاد مقاومتی و توسعه پایدار ج. ۱.۱ / باقری، عبدالرضا ۱۳۵۳ - حیدری، دانیال ۱۳۵۹ - ابراهیمی، حسین ۱۳۶۷

ویراستار: فاطمی، حسن ۱۳۵۷

وضعیت ویراست: اول

مشخصات نشر: تهران: قرارگاه پدافند هوایی خاتم الانبیاء (ص)، ۱۳۹۳

مشخصات ظاهری: ۱۰۴ صفحه، نمودار، جدول

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۹۸۰-۱۸-۶

قیمت: ۱۷۰۰۰ ریال

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

عنوان اصلی:

اقتصاد مقاومتی و توسعه پایدار ج. ۱.۱

موضوع: اقتصاد - آئیند نگری

موضوع: اقتصاد - آئیند نگری

موضوع: زیربنای اقتصادی

شناسه افزوده: حیدری، دانیال ۱۳۵۹

شناسه افزوده: ابراهیمی، حسن ۱۳۶۷

شناسه افزوده: فاطمی، حسن ۱۳۵۷

شناسه افزوده: تهران: ارتش، قرارگاه پدافند هوایی خاتم الانبیاء (ص)

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۷: ۱۷۳/ب۲: ۱۰۰

رده‌بند دیویی: ۳۳۸/۹۵۵

شماره کتابشناسی ملی: ۵۲۴۰۲۸۶

عنوان: اقتصاد مقاومتی و توسعه پایدار ج. ۱.۱

نویسندگان: عبدالرضا باقری، دانیال حیدری، حسین ابراهیمی

ویراستار: حسن فاطمی

طراح جلد و صفحه‌آرا: حسن فاطمی

ناظر نشر: سید محمد رضا عمادی سرخی

مدیر برنامه‌ریزی: ابوالفضل توکلی

ناشر: قرارگاه پدافند هوایی خاتم الانبیاء (ص) آجا

چاپ و صحافی: مرکز مطالعات راهبردی ق پ ه خ (ص) آجا

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۹۸۰-۱۸-۶

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

چاپ اول: ۱۳۹۷

قیمت: ۱۷۰۰۰ ریال

نشانی: تهران، بزرگراه بسیج، بلوار هجرت، ستاد قرارگاه پدافند هوایی خاتم الانبیاء (ص) آجا

تلفن: ۰۲۱)۳۳۲۴۰۴۶۸ (دورنگار: ۰۲۱)۳۳۲۴۰۴۶۹

کلیه حقوق این اثر به انتشارات قرارگاه پدافند هوایی خاتم الانبیاء (ص) آجا تعلق دارد

پیشگفتار

اگر در گذشته کشورهای غربی با مداخله آشکار نظامی اهداف خود را در سایر کشورها عملی می‌ساختند، اکنون این عمل را با سیاست‌های تضعیف اقتصاد کشور مورد هدف، دنبال می‌کنند. ایالات متحده سال‌هاست با همراهی برخی کشورها از طریق تحریم‌های اقتصادی به دنبال پیگیری اهداف خود در ایران بوده و در سال‌های اخیر نیز به بهانه برنامه اتمی ایران در پی تنگ‌تر کردن فشار اقتصادی به دور ایران است. در چنین شرایطی جامعه ایرانی باید برخلاف اینکه در مجامع بین‌المللی، رفع تحریم‌ها را پیگیری کند، در داخل نیز شرایط را برای مقابله با تحریم‌های بین‌المللی فراهم سازد. مقام معظم رهبری در بیاناتشان به این نکته اشاره کردند که هرچند امروز ما از تحریم به سر، زیرساخت‌های مناسب‌تر و امید بالاتری برخورداریم ولی در مقابل یک فشار جهانی با عنوان تحریم اقتصادی قرار داریم و به همین دلیل برای اینکه تهدید تحریم را به فرصت تبدیل کنیم باید اقتصاد کشور را به یک اقتصاد مقاومتی تبدیل کنیم.

اظهارنظر در رابطه اقتصاد مقاومتی آسان نیست، کلماتی با این نام در هیچ یک از متون اقتصادی مرسوم مشاهده نمی‌شود. هرچند که با مطالعه بیشتر می‌توان به مفاهیمی مشابه (مانند اقتصاد متنوع) رسید و از مفاهیم تقسیم‌بندی‌شده نیز استفاده کرد. ساده‌ترین تعریف از اقتصاد مقاومتی، اقتصادی است که قادر به مقاومت در برابر تهدیدهای دشمنان باشد. به چنین تعریفی برای رسیدن به اقتصاد مقاومتی انجام اعمال زیر ضروری است:

الف: شناسایی نقاط ضعف کشور

ب: شناسایی ابزارها و شیوه‌های تهاجمی دشمنان

به‌طور کلی بیگانگان می‌توانند از طریق شیوه‌های زیر به اقتصاد سایر کشورها صدمه بزنند:

الف: تحریم تجاری یا امتناع از خریدوفروش با کشور موردنظر

ب: تحریم سرمایه‌گذاری یا جلوگیری از سرمایه‌گذاری کشور تحریم‌شده در کشورهای دیگر و

ممانعت از سرمایه‌گذاری کشورهای دیگر در کشور مذکور

پ: سرمایه‌برداری یا توقیف دارایی‌های کشور تحریم‌شده

اگرچه تحریم‌ها و محاصره اقتصادی بیشتر به سیاست جهان معاصر مربوط است، اما استفاده از این شیوه در تاریخ سابقه طولانی دارد. شاید این مورد مستند، به فرمان مگاریس در عصر یونان باستان بازگردد که در سال ۴۳۲ قبل از میلاد صادر شد. (بهروزی فر، ۱۳۸۳، ۴۷)

تا سال ۱۹۱۸، تحریم‌های اقتصادی، مکملی برای اقدامات نظامی بود. تنها بعد از جنگ جهانی اول بود که موضوع استفاده از تحریم به‌جای اقدامات نظامی مورد توجه جدی قرار گرفت. یک دوره مهم در تاریخ تحریم‌های اقتصادی، تشکیل جامعه ملل پس از جنگ جهانی اول است. به‌نحوی که کشورهای عضو این سازمان موضوع توسل به سلاح اقتصادی را به‌عنوان سلاحی

غیرنظامی برای برقراری صلح در متن میثاق جامعه بین‌الملل گنجاندند. درحالی‌که اعمال تحریم برعلیه کشورهای ضعیفی مانند یونان و یوگسلاوی موفق بود، نتوانست به موفقیت در برابر کشورهای قدرتمندتر ایتالیا و ژاپن بیانجامد. بعد از پایان جنگ جهانی دوم ایالات متحده تبدیل به سردمدار استفاده از تحریم‌های اقتصادی در تعقیب اهداف سیاست خارجی در سراسر جهان شد. در دهه‌های ۱۹۵۰ و ۱۹۶۰ آمریکا کشورهای کمونیستی و کشورهایی که با آن‌ها مناسبات تجاری داشتند را تحریم کرد.

در دهه ۱۹۷۰ حقوق بشر به یکی از اهداف سیاست خارجی آمریکا تبدیل شد. از اواخر دهه ۱۹۸۰ خطر تروریسم، مواد مخدر و اشاعه تسلیحات کشتار جمعی از دلایل اعمال تحریم بوده است. در کل از ۱۰۳ تحریم اقتصادی سال‌های ۱۹۴۵ تا ۱۹۹۰، آمریکا در هفتادونه مورد آن شرکت داشته است. در همین دوره زمانی، انگلیس سیزده و روسیه یازده مرتبه به اعمال تحریم مبتدیانگ کرده‌اند.

ایران برای اولین بار به لورجندی در زمان نخست‌وزیری مصدق و ملی شدن نفت با تحریم روبرو شد. دولت انگلستان نه تنها مانع از همکاری کارشناسان خارجی در زمینه صنعت نفت با ایران شد، بلکه با تهدید خریداران نفت ایران به شیوه‌های مختلف، در عمل درآمد نفتی ایران را به صفر رسانید.

محاصره اقتصادی ج.ا.ا توسط آمریکا، ماه‌های اولیه پیروزی انقلاب اسلامی آغاز شده و به تدریج به گونه‌ای تصادفی افزایش یافت. این اقدامات را می‌توان به‌طور خلاصه در کاهش دادن حجم تجارت بین دو کشور و بلوکه کردن ارزهای ایرانی‌های ایران مشاهده کرد.

بحث نبرد اقتصادی علیه ایران را نمی‌توان بدون اشاره به سیاست‌های نفتی عربستان سعودی در نظر گرفت. عربستان سعودی در سال ۱۹۸۵ و با افزایش تولید دو برابری نفت خود و اشباع بازار و کاهش قیمت نفت به دنبال محروم ساختن ایران از راه‌های نفتی و وادار کردن ایران به پذیرش شرایط صلح با صدام بود، زیرا هزینه صدور نفت ایران در زمان جنگ و با توجه به حملات هوایی عراق، دو برابر شرایط عادی بود و در صورت کاهش قیمت نفت، به بشکه‌ای کمتر از ده دلار، ایران توانایی ادامه صدور نفت را نداشت.

برای به وجود آمدن اقتصاد مقاومتی نیاز به وجود اقتصادی سالم و توسعه یافته است. به عبارت دیگر اقتصاد در خلاء به دست نمی‌آید، از این رو ویژگی‌های اقتصاد مقاومتی عبارتند از: وضعیت سرمایه‌های کشور، اشکال متنوع‌سازی اقتصاد، وضعیت بخش‌های دولتی و خصوصی، انتخاب فناوری بهینه، وضعیت مصرف و پس‌انداز.

(ماهانامه مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، بهمن، ۱۳۹۱).

فهرست مطالب

۱	فصل اول، تعاریف
۳	۱- اقتصاد موازی
۴	۲- اقتصاد ترمیمی
۵	۳- اقتصاد دفاعی
۵	۴- اقتصاد الگو
۷	فصل دوم: اقتصاد مقاومتی در اسناد بالادستی
۹	اقتصاد مقاومتی در بیانات مقام معظم رهبری
۲۰	۱- سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی توسط رهبر معظم انقلاب
۲۱	سیاست‌های ۱۲- اقتصاد مقاومتی
۲۴	سیاست‌گذاری مجری برای اجرایی شدن اقتصاد مقاومتی
۲۴	سیاست‌گذاری دولت برای اجرایی شدن اقتصاد مقاومتی
۲۷	فصل سوم: ضرورت‌ها، راهکارها، مولفه‌ها و ویژگی‌های اقتصاد مقاومتی
۲۹	ضرورت‌های اقتصاد مقاومتی
۳۰	راهکارهای اقتصاد مقاومتی
۳۱	تجربه‌های مقاوم‌سازی اقتصاد در جهان
۳۳	مولفه‌های اقتصاد مقاومتی
۳۵	۱- تقویت فرهنگ کار و تولید
۳۶	۲- مردمی کردن اقتصاد
۳۷	۳- حمایت از تولید ملی
۳۸	۴- اصلاح الگوی مصرف و پرهیز از اسراف
۳۸	۵- استفاده حداکثری از همه ظرفیت‌ها
۳۹	۶- روح خودباوری و خودانگیزی
۳۹	ویژگی‌های اقتصاد مقاومتی
۴۲	۷- مصرف و پس انداز در اقتصاد مقاومتی
۴۳	پس انداز
۴۳	مصرف
۴۳	۸- حمل و نقل و ترانزیت در اقتصاد مقاومتی
۴۳	۹- نفت و اقتصاد مقاومتی
۴۴	فرصت‌ها و تهدیدهای اقتصاد مقاومتی

۴۴	شاخص‌های نشان دهنده برقراری اقتصاد مقاومتی
۴۵	راهکارها و پیشنهادها
۴۷	فصل چهارم: توسعه اقتصادی
۴۹	مفهوم تاریخی توسعه
۴۹	تعاریف توسعه
۵۰	توسعه از دیدگاه‌های گوناگون
۵۲	توسعه اقتصادی
۵۳	شاخص‌های توسعه اقتصادی
۵۴	مکاتب مختلف توسعه اقتصادی
۵۴	نظریه آدام اسمت
۵۵	نظریه مالتس
۵۶	نظریه ریکاردو
۵۷	مدل رشد کلاسیک
۵۸	نظریه کارل مارکس
۵۸	مدل رشد اقتصادی سرمایه‌داری مارکس
۵۹	نظریه شومپتر
۵۹	تفاوت رشد و توسعه
۶۰	نظریه‌های توسعه
۶۰	نظریه رستو
۶۰	نظریه مایکل تودارو
۶۰	نظریه آرتور لوییس
۶۱	نظریه هارود دومار
۶۱	پیامدهای توسعه اقتصادی
۶۱	راهبردهایی درباره توسعه
۶۲	ابعاد توسعه
۶۵	فصل پنجم: پایداری اقتصادی
۶۸	مباحث پدافند غیرعامل
۶۹	مفاهیم جنگ اقتصادی از دیدگاه پدافند غیرعامل
۷۰	تاریخ، نظام و فلسفه پایداری
۷۳	دیدگاه‌های مختلف در مورد مفهوم پایداری
۷۵	تعریف پایداری و اقتصاد پایدار
۷۷	تعریف مؤلفه‌ها و معیارها

- ۷۷ ----- پایداری نظام اقتصادی
- ۷۸ ----- عدالت اقتصادی:
- ۷۹ ----- ثبات اقتصادی
- ۸۰ ----- کارایی اقتصادی
- ۸۰ ----- بهره‌وری
- ۸۰ ----- محاسبه ارزش پایداری اقتصادی
- ۸۱ ----- مقایسه تطبیقی مؤلفه‌ها و زیر مؤلفه‌های اقتصاد مقاومتی و تأثیر آن در توسعه پایدار:
- ۸۳ ----- سخن پایانی
- ۸۷ ----- منابع
- ۸۷ ----- الفبا منابع فارسی
- ۸۹ ----- منابع لاتین:
- ۹۰ ----- پ. تارنما: